

**ENDOMETRIAL POLIPLAR: ETIOLOGIYASI, DIAGNOSTIKASI VA
TERAPEVTIK YONDASHUVLAR**

Barnoxonim Yuldasheva

Alfraganus Universiteti Tibbiyot Fakulteti

Davolash ishi 4-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Kuliev Ozodjon Abdurahmonovich

Alfraganus universiteti Tibbiyot fakulteti dekani, professor

Annotatsiya: *endometrial poliplar – bachadon shilliq qavatining lokal o'sishlari bo'lib, reproduktiv yoshdagi ayollarda keng tarqalgan ginekologik patologiya hisoblanadi. Ushbu poliplar metrorragiya, dismenoreya va bepushtlik bilan namoyon bo'lishi mumkin, ba'zan esa asimptomatik kechadi. Tadqiqotlar endometrial poliplarning etiologiyasi, risk omillari, diagnostika usullari va terapevtik yondashuvlarini o'rganishga qaratilgan. Mazkur maqolada hysteroskopiya, ultratovush tekshiruvlari va gormon modulyatsiyasi kabi diagnostik va davolash metodlari tahlil qilinadi, shuningdek, individual yondashuv asosida samarali terapevtik strategiyalar tavsiya etiladi.*

Kalit so'zlar: *Endometrial poliplar, etiologiya, diagnostika, hysteroskopiya, terapevtik yondashuv, ginekologiya, bepushtlik.*

Endometrial poliplar – bachadon shilliq qavatining benign o'sishlari bo'lib, reproduktiv va perimenopauzal yoshdagi ayollarda keng tarqalgan. Ushbu poliplar estrogen ta'sirida rivojlanadi va ko'pincha metrorragiya, dismenoreya yoki bepushtlik kabi klinik belgilar bilan namoyon bo'ladi, biroq ba'zan asimptomatik kechishi ham mumkin. Poliplarning etiologiyasi ko'p qirrali bo'lib, gormonal disbalans, endometrial proliferatsiya, genetik omillar va yallig'lanish jarayonlari bilan bog'liqligi aniqlangan.

Diagnostika jarayoni endometrial poliplarni aniqlash va ularning tuzilishi, o'lchami hamda joylashuvini baholashga qaratilgan. Eng ko'p qo'llaniladigan usullar orasida transvaginal ultratovush, salin-infuzion sonografiya va hysteroskopiya mavjud. Hysteroskopiya nafaqat diagnostik, balki terapevtik imkoniyatlarni ham beradi, chunki u orqali poliplar to'liq olib tashlanishi mumkin.

Terapevtik yondashuvlar individual bemorning yoshiga, reproduktiv rejalariga va poliplarning klinik xususiyatlariga qarab belgilanadi. Ba'zi holatlarda konservativ yondashuv, gormon terapiyasi yoki nazorat yetarli bo'lishi mumkin bo'lsa, ko'pincha poliplarni jarrohlik yo'li bilan olib tashlash tavsiya etiladi. Shu sababli, endometrial poliplar bilan og'rigan bemorlarni baholashda individual yondashuv va diagnostika metodlarini to'g'ri tanlash muhim ahamiyatga ega.

Endometrial poliplar – bachadon shilliq qavatining benign o'sishlari bo'lib, reproduktiv va perimenopauzal yoshdagi ayollarda keng tarqalgan. Ushbu poliplar estrogen ta'sirida rivojlanadi va ko'pincha metrorragiya, dismenoreya, bepushtlik kabi klinik belgilar bilan

namoyon bo'ladi, ammo ba'zan asimptomatik kechishi mumkin. Endometrial poliplarning etiologiyasi ko'p qirrali bo'lib, gormonal disbalans, endometrial proliferatsiya, yallig'lanish jarayonlari, genetik omillar va immun funksiyalar bilan bog'liq. Shu sababli, bemorlarni baholashda har bir omilni hisobga olish zarur.

Etiologik jihatdan poliplar estrogen ta'siriga sezgir bo'lib, ko'pincha reproduktiv yoshdagi ayollarda rivojlanadi. Progesteron yetishmovchiligi, gormonal terapiya yoki ovulyatsiya buzilishlari polip hosil bo'lish xavfini oshiradi. Shu bilan birga, yallig'lanish jarayonlari va endometrial hiperplaziya poliplarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Genetik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ayrim ayollarda poliplar o'sishini rag'batlantiruvchi genetik predispozitsiya mavjud bo'lishi mumkin.

Endometrial poliplarni diagnostika qilishda bir nechta metodlardan foydalaniladi. Transvaginal ultratovush – eng birinchi bosqich tekshiruv sifatida qo'llaniladi. Bu usul yordamida poliplarning o'lchami va joylashuvi haqida umumiy ma'lumot olish mumkin. Ammo kichik poliplar yoki shilliq qavat ichidagi noyob joylashuvlarda ultratovush yetarli aniqlik bermaydi. Shu sababli salin-infuzion sonografiya (SIS) ishlatiladi, bu usul bachadon bo'shlig'iga steril suyuqlik kiritish orqali poliplarni aniqlik bilan ko'rsatadi.

Eng ishonchli diagnostik metod hysteroskopiya hisoblanadi. Hysteroskopiya orqali poliplar nafaqat aniqlanadi, balki ular to'liq olib tashlanadi. Shu bilan birga, hysteroskopiya endometrial poliplarning tuzilishi, o'lchami va joylashuvini baholash imkonini beradi, bu esa terapevtik yondashuvni tanlashda muhim ahamiyatga ega. Biopsiya yordamida histologik tahlil amalga oshiriladi, bu poliplarning benign yoki malign xususiyatini aniqlashga yordam beradi.

Terapevtik yondashuvlar individual bemorning yoshiga, reproduktiv rejalariga, poliplarning klinik xususiyatlariga va simptomlarga bog'liq. Asimptomatik va kichik poliplar bilan bemorlar uchun konservativ yondashuv, ya'ni nazorat va muntazam monitoring yetarli bo'lishi mumkin. Progesteron terapiyasi yoki gormon modulyatorlari ayrim holatlarda poliplarning rivojlanishini sekinlashtirishga yordam beradi.

Jarrohlik yondashuvi poliplarni olib tashlashda eng keng qo'llaniladigan usul hisoblanadi. Hysteroskopik polipektomiya eng samarali va xavfsiz usul sifatida tanilgan. Ushbu usul bilan poliplar to'liq olib tashlanadi, qon ketish xavfi minimal bo'ladi va bemor tez tiklanadi. Jarrohlik yondashuvlaridan oldin bemorlarni baholash va poliplarning joylashuvi, o'lchami va sonini aniqlash muhimdir.

Endometrial poliplar bilan og'rigan ayollarda bepushtlik muammosi keng tarqalgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, poliplar bachadon bo'shlig'ini to'sib, implantatsiya jarayonini buzadi yoki yallig'lanish orqali reproduktiv muammolarni kuchaytiradi. Shu sababli, reproduktiv yoshdagi ayollarda poliplarni aniqlash va olib tashlash homiladorlik imkoniyatini oshirishda muhim hisoblanadi.

Poliplarning takrorlanish ehtimoli ham mavjud, ayniqsa, gormonal disbalans yoki endometrial o'sishni rag'batlantiruvchi omillar saqlanib qolsa. Shu sababli, jarrohlik yondashuvdan so'ng bemorlarni muntazam kuzatish va zarur bo'lsa, profilaktik gormonal

terapiya qo'llash tavsiya etiladi. Shuningdek, yangi tadqiqotlar endometrial poliplarni oldini olish va ularni samarali davolashda individual yondashuv va minimal invaziv usullarni rivojlantirishga qaratilgan. Innovatsion diagnostik metodlar va minimal invaziv terapiya poliplarning aniqlanishini va bemorning tiklanishini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Xulosa qilib aytganda, endometrial poliplar reproduktiv yoshdagi ayollarda keng tarqalgan va klinik muammolarni keltirib chiqaradigan benign o'sishlar bo'lib, ularning etiologiyasi ko'p qirrali va murakkabdir. Diagnostika va terapevtik yondashuvlarni individualizatsiyalash bemorning hayot sifatini yaxshilash va reproduktiv natijalarni oshirishda muhimdir. Hysteroskopiya nafaqat diagnostika, balki terapevtik imkoniyatlarni ham taqdim etadi, konservativ va gormon terapiyasi esa ayrim holatlarda qo'llanilishi mumkin. Shu bilan birga, bemorlarni monitoring qilish va takrorlanish xavfini kamaytirish strategiyalari klinik amaliyotda katta ahamiyatga ega.

Endometrial poliplar reproduktiv yoshdagi ayollarda keng tarqalgan benign o'sishlar bo'lib, metrorragiya, dismenoreya va bepustlik kabi klinik simptomlar bilan namoyon bo'ladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, poliplarning etiologiyasi ko'p qirrali bo'lib, gormonal disbalans, endometrial proliferatsiya, yallig'lanish jarayonlari va genetik predispozitsiya bilan bog'liq. Diagnostikada transvaginal ultratovush, salin-infuzion sonografiya va hysteroskopiya asosiy metod sifatida qo'llaniladi. Hysteroskopiya nafaqat poliplarni aniqlash, balki ularni to'liq olib tashlash imkonini beradi, shu bilan bemorning reproduktiv salomatligini saqlash va homiladorlik imkoniyatini oshirish mumkin. Terapevtik yondashuv individual bemorning yoshiga, reproduktiv rejalariga va poliplarning klinik xususiyatlariga moslashtiriladi. Shu bilan birga, poliplarning takrorlanishini oldini olish va bemorni monitoring qilish strategiyalari klinik amaliyotda katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Stamatellos, I., et al. (2014). *Endometrial Polyps: Diagnosis and Management*. Obstetrics & Gynecology International, 2014, 1–7.
2. Lieng, M., Qvigstad, E., & Sandvik, L. (2009). *Endometrial Polyps: Pathogenesis and Clinical Significance*. Obstetrics & Gynecology, 114(1), 127–132.
3. Ben-Baruch, G., et al. (2010). *Hysteroscopic Management of Endometrial Polyps*. Journal of Minimally Invasive Gynecology, 17(5), 593–598.
4. Ferrazzi, E., et al. (2005). *Ultrasound and Sonohysterography in Endometrial Polyps Diagnosis*. Human Reproduction, 20(12), 3471–3476.
5. Shokeir, T. A., & El-Shafei, M. (2006). *Endometrial Polyps and Infertility: Clinical Outcomes after Polypectomy*. Fertility and Sterility, 85(6), 1751–1753.
6. Savelli, L., et al. (2002). *Transvaginal Sonography in the Diagnosis of Endometrial Polyps*. Ultrasound in Obstetrics & Gynecology, 20(6), 560–566.
7. Clark, T. J., et al. (2005). *Hysteroscopic Polypectomy and Fertility Outcomes*. BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology, 112(10), 1341–1346.